

Boşnaklara Türkçe Öğretimi İle İlgili Araştırmalar Üzerine Betimsel Bir İnceleme*

A Descriptive Study of Research on Teaching Turkish to Bosniaks

Kürşad Çağrı BOZKIRLI

Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi A.B.D., Kars.
kursad36@gmail.com

Onur ER

Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi A.B.D., Kars.
onurer1827@gmail.com

Atf: Bozkırlı, K.Ç., & Er, O. (2018). Boşnaklara Türkçe Öğretimi İle İlgili Araştırmalar Üzerine Betimsel Bir İnceleme. E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5(1), 61-70.

Gönderi Tarihi: 08-03-2018

Kabul Edilme Tarihi: 23-03-2018

DOI: 10.30900/kafkasegt.403221

Özet

Doküman incelemesi yöntemiyle gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı Boşnaklara Türkçe öğretimi konusunda yapılan araştırmaları; araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemi, örnekleme yöntemi, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi ve konu açılarından değerlendirmektir. Bu amaçla ULAKBİM ve GOOGLE SCHOLAR veri tabanları taranarak Boşnaklara Türkçe öğretimi konusunun ele alındığı 2010-2016 yılları arasındaki 26 Türkçe araştırma tespit edilmiştir. Tespit edilen araştırmaların değerlendirilmesinde Sözbilir ve Kutu (2008) tarafından geliştirilen “Makale Sınıflama Formu” araştırmacılarca revize edilerek kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde İçerik Analizi Yöntemi’nin kullanıldığı bu çalışmaya göre incelenen araştırmaların çoğunun; herhangi bir araştırma türü içermediği ya da derleme nitelikli çalışmalar olduğu, herhangi bir örnekleme yöntemi içermediği, bazılarında herhangi bir veri toplama aracı kullanılmadığı, çoğunlukla nicel veri toplandığı ve bunların analizinde betimsel istatistikî yöntemler kullanıldığı, araştırmaların konu olarak çeşitlenmediği ve sayıca yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Boşnaklara Türkçe öğretimi, doküman analizi, içerik analizi.

Abstract

The purpose of this study, which was conducted by using the method of document analysis, is to evaluate the studies about teaching Turkish to Bosniaks in terms of their research methods, sampling methods, data collection tools, data analysis techniques and subjects. For this reason, ULAKBİM and GOOGLE SCHOLAR databases were searched and 26 Turkish articles published between 2010-2016, in which teaching Turkish to Bosniaks were discussed, were determined. The “Article Classification Form” developed by Sözbilir and Kutu (2008) was revised and used by the researchers while the articles within the scope of the research were examined. Content analysis method was used for the analysis of the findings of the study. It was found that no research method was mentioned in most of the studies or most of them are compilation, no sampling technique was identified in most of the studies, no data collection tool was used in some of the studies, mostly quantitative data was collected and descriptive statistics were employed in order to analyze the data, the variety of the articles’ topics is very limited and the number of the studies conducted in this field is very insufficient.

Keywords: Teaching Turkish to Bosniaks, document analysis, content analysis.

GİRİŞ

Dil basitçe insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç olarak tanımlanır. İletişimdeki işlevinin yanında dilin aslında daha önemli olan işlevi kültürün taşıyıcısı ve aktarıcısı olmasıdır. Yani dil aracılığıyla sorun ecdadını tanır, dünyaya onun baktığı değerler penceresinden bakar; fertler ise aynı ideallerde birleşerek bir yığın olmaktan kurtulup millet olur.

Türkçe bugün, “Moğolistan’dan Sırbistan’a, Sibirya’dan Irak’a kadar geniş bir coğrafyada yazı ve konuşma dili olarak varlık göstermektedir. Çeşitli lehçe ve kollarıyla dünya nüfusunun yaklaşık %3’ünün konuştuğu, bugün itibarıyla 12 milyon km^2 ’lik oldukça geniş bir alanda yaklaşık 250 milyon insanın kullandığı Türkçe, XXI. yüzyılın en yaygın dilleri arasında yer almaktadır” (Bakır, 2014: 436).

* Bu makale Türk Dil Kurumu tarafından 31.07.2017-04.08.2017 tarihleri arasında Saraybosna’da düzenlenen Uluslararası Genç Türkologlar Dil Sempozyumu: Biz Aynı Hikâyenin Çocuklarıyız Şenliği’nde sözlü bildiri olarak sunulan metnin gözden geçirilmiş ve genişletilmiş hâlidir.

Bu geniş coğrafya içindeki insanların geçmişte olduğu gibi bugün de ortak mutluluklar ve yaslar etrafında birleşebilmelerini sağlayan şey yalnızca etnik birliklilikleri değildir. Artık aynı devleti paylaşmıyor olsalar, birbirlerinden coğrafi olarak uzaklaşsalar dahi bu geniş coğrafyadaki insanlar aynı medeniyetin parçaları olmak ortak paydasında buluşmaktadır.

Türkçe bugün ana dili olarak öğretildiği gibi artan rağbetle doğru orantılı olarak yabancı dil olarak da öğretilmektedir. Türkçe öğretimi yurt içinde üniversitelerin veya farklı kurumların yabancılara Türkçe öğretim merkezleri / birimleri tarafından, büyük oranda da eğitim fakültelerinin Türkçe Eğitimi Bölümleri tarafından yürütülmektedir (Alyılmaz, 2010: 729). Yurt dışında ise Türk Kültür Merkezleri, üniversitelere bağlı Türk dili ve edebiyatı bölümleri, elçiliklere bağlı Türkçe öğretim merkezleri başlıca Türkçe öğretim kurumlarını oluşturmaktadır ve son yıllarda bu görevi Yunus Emre Enstitüsü yürütmektedir (Er, Biçer ve Bozkırlı, 2012: 52).

“Bugün Türkçe’nin yabancılara öğretimi dünyadaki gelişmelere paralel olarak üniversitelerimiz ve ilgili kurum-kuruluşlar tarafından bilimsel-akademik seviyede ele alınıp araştırılmakta; konuyla ilgili tezler, makaleler, kitaplar, bildiriler hazırlanmaktadır” (Büyükkikiz, 2014: 204). Bu noktada dikkat edilmesi gereken şeyin yapılan çalışmaların niceliksel artışının yanında niteliksel artışına da dikkat etmektir. Ancak bu yapılırsa Türkçenin yabancılara öğrenimi sırasındaki problemler çözülecek ve bu şekilde Türkçe daha fazla insan tarafından yabancı dil olarak öğrenilecektir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı Boşnaklara Türkçe öğretimi ile ilgili araştırmaları değerlendirmektir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- İncelenen araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı nasıldır?
- İncelenen araştırmalarda kullanılan örnekleme türlerinin dağılımı nasıldır?
- İncelenen araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı nasıldır?
- İncelenen araştırmalarda kullanılan veri analiz yöntemlerinin dağılımı nasıldır?
- İncelenen araştırmalarda Boşnaklara Türkçe öğretimine ilişkin hangi konular ele alınmıştır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, incelenen dokümanlar, veri toplama aracı ve veri analiz yöntemi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın modeli

Boşnaklara Türkçe öğretimi konusunda yapılmış çalışmaların değerlendirildiği bu çalışma doküman incelemesine dayalı bir çalışmadır. Doküman incelemesinde basılı ya da elektronik dokümanlar sistematik bir biçimde incelenir ve değerlendirilir (Bowen, 2009).

İncelenen dokümanlar

Araştırmada ULAKBİM ve GOOGLE SCHOLAR veri tabanları taranarak Boşnaklara Türkçe öğretimi konusunun ele alındığı 2010-2016 yılları arasındaki 26 Türkçe araştırma tespit edilmiş ve bu çalışma kapsamında incelemeye tabi tutulmuştur.

Veri toplama aracı

Çalışma kapsamındaki araştırmalar incelenirken Sözbilir ve Kutu (2008) tarafından geliştirilen “Makale Sınıflama Formu” araştırmacılarca revize edilerek kullanılmıştır.

Veri analizi

Araştırmadaki veriler nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi “herhangi bir yazılı metnin ya da belgenin (gözlem, görüşme, resmî ve kişisel belge, gazete vb.) içeriğinin incelenmesi ve sayısal ya da istatistiksel olarak ortaya konulmasında kullanılan bir analiz çeşididir” (Ekiz, 2009: 77).

BULGULAR

İncelenen araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin bulgular

İncelenen araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

İncelenen araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı

Araştırma	Betimsel	Deneysel	Tarama	Derleme	Doküman İnceleme	Durum Çalışması	Yok / Belirtilmemiş
1					x		
2						x	
3	x						
4							x
5							x
6							x

Tablo 1. (Devamı)

İncelenen araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı

Araştırma	Betimsel	Deneysel	Tarama	Derleme	Doküman İnceleme	Durum Çalışması	Yok / Belirtilmemiş
7							x
8				x			
9				x			
10				x			
11							x
12			x				
13				x			
14							x
15							x
16							x
17				x			
18				x			
19					x		
20				x			
21			x				
22		x					
23				x			
24							x
25							x
26							x
Toplam	1	1	2	8	2	1	11

Tablo 1'e göre incelenen araştırmaların 11'inde araştırmanın yöntemi belirtilmemiştir. İncelenen araştırmaların 8'i derleme çalışması, 2'si tarama araştırması, 2'si doküman incelemesi, 1'i betimsel nitelikli araştırma, 1'i durum çalışması ve 1'i ise deneysel araştırmadır. Buna göre araştırmaların çoğunluğunda araştırma yönteminin ifade edilmediği ayrıca önemli bir kısmının da derleme çalışması niteliğinde olduğu tespit edilmiştir.

İncelenen araştırmalarda kullanılan örnekleme yöntemlerine ilişkin bulgular

İncelenen araştırmalarda kullanılan örnekleme yöntemlerinin dağılımına Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2.

İncelenen araştırmalarda kullanılan örnekleme yöntemlerinin dağılımı

Araştırma	Seçkisiz Örnekleme	Amaçlı Örnekleme	Yok / Belirtilmemiş
1			x
2		x	
3		x	
4			x
5			x
6	x		
7			x
8			x
9			x
10			x
11			x
12			x
13			x
14			x
15			x
16			x
17			x
18			x
19			x

Tablo 2. (Devamı)

İncelenen araştırmalarda kullanılan örnekleme yöntemlerinin dağılımı

Araştırma	Seçkisiz Örnekleme	Amaçlı Örnekleme	Yok / Belirtilmemiş
20			x
21			x
22			x
23			x
24			x
25	x		
26			x
Toplam	2	2	22

Tablo 2'ye göre incelenen araştırmaların 22'sinde araştırmada kullanılan örnekleme yöntemi belirtilmemiştir. Araştırmaların ikisinde seçkisiz örnekleme yöntemi ve ikisinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre araştırmaların çoğunda örnekleme yönteminin belirtilmediği anlaşılmıştır.

İncelenen araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bulgular

İncelenen araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

İncelenen araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı

Araştırma	Anket	Doküman	Görüşme	Gözlem	Ölçek	Yok / Belirtilmemiş
1		x				
2			x			
3	x					
4					x	
5	x					
6	x					
7					x	
8						x
9						x
10						x
11			x			
12					x	
13						x
14		x				
15				x		
16	x					
17						x
18						x
19		x				
20						x
21	x					
22		x		x		
23						x
24			x	x		
25					x	
26	x					
Toplam	6	4	3	3	4	8

Tablo 3'e göre incelenen araştırmaların sekizinde veri toplama aracı belirtilmemiştir. Araştırmaların altısında anket, dördünde doküman, dördünde ölçek, üçünde görüşme formu ve üçünde ise gözlem formu kullanılmıştır. Buna göre araştırmaların bir kısmında herhangi bir veri toplama aracının belirtilmediği, ikisinde de iki ayrı veri toplama aracı kullanıldığı tespit edilmiştir.

İncelenen araştırmalarda kullanılan veri analiz yöntemlerine ilişkin bulgular

İncelenen araştırmalarda kullanılan veri analiz yöntemlerinin dağılımı Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4.

İncelenen araştırmalarda kullanılan veri analiz yöntemlerinin dağılımı

Araştırma	Betimsel	Kestirimsel	İçerik Analizi	Yok / Belirtilmemiş
1				x
2			x	
3	x			
4	x	x		
5	x			
6	x			
7	x			
8				x
9				x
10				x
11	x			
12		x		
13				x
14	x			
15	x			
16	x			
17				x
18				x
19				x
20				x
21	x	x		
22	x			
23				x
24	x		x	
25		x		
26	x			
Toplam	13	4	2	10

Tablo 4’e göre incelenen araştırmaların 13’ünde nicel veri analizi için betimsel istatistik yöntemleri kullanılırken, 10’unda herhangi bir veri analiz yöntemi belirtilmemiştir. Ayrıca araştırmaların dördünde nicel veri analizi için kestirimsel istatistik yöntemleri, ikisinde ise nitel veri analizi için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Buna göre araştırmaların çoğunda nicel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır.

İncelenen araştırmalarda ele alınan konulara ilişkin bulgular

Boşnaklara Türkçe öğretimine ilişkin araştırmalarda ele alınan konuların dağılımı Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5.

İncelenen araştırmalarda ele alınan konuların dağılımı

Temalar	f
Türkçenin yapısal özelliklerinin dil öğrenimi üzerindeki etkisi	4
Boşnakların Türkçe öğrenme nedenleri	3
Bosna’da Türkçe öğretiminin dünü bugünü	3
Boşnakların Türkçe öğrenirken yaşadıkları problemler	3
Boşnaklara Türkçe öğretmek için yazılan eserler	3
Görsel-işitsel araçların Türkçe öğrenimindeki etkisi	2
Kaygının dil öğrenimi üzerindeki etkisi	2
Boşnaklara Türkçe öğretimi sürecinde yapılan yazım yanlışları	1
Kültürel adaptasyon sürecinde yaşanan problemler	1
Boşnaklara Türkçe öğretiminde dinleme	1
Boşnaklara Türkçe öğretiminde yazma	1
Türkçe öğretiminde halk edebiyatı metinlerinin kullanımının önemi	1
Türkçe öğrenme stratejileri	1

Tablo 5'e göre dört araştırma Türkçenin yapısal özelliklerinin dil öğrenimi üzerindeki etkisi, üç araştırma Boşnakların Türkçe öğrenme nedenleri, üç araştırma Bosna'da Türkçe öğretiminin dünü bugünü, üç araştırma Boşnakların Türkçe öğrenirken yaşadıkları problemler, üç araştırma Boşnaklara Türkçe öğretmek için yazılan eserler, iki araştırma görsel-işitsel araçların Türkçe öğrenimindeki etkisi, iki araştırma kaygının dil öğrenimi üzerindeki etkisi, bir araştırma Boşnaklara Türkçe öğretimi sürecinde yapılan yazım yanlışları, biri araştırma kültürel adaptasyon sürecinde yaşanan problemlerle, bir araştırma Boşnaklara Türkçe öğretiminde dinleme, bir araştırma Boşnaklara Türkçe öğretiminde yazma, bir araştırma Türkçe öğretiminde halk edebiyatı metinlerinin kullanımının önemi ve bir araştırma Türkçe öğrenme stratejileri ile ilgilidir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Boşnaklara Türkçe öğretimi ile ilgili hazırlanan araştırmaların çoğunda araştırma yöntemi belirtilmemiştir. Oysaki eğitim araştırmalarında yöntem büyük bir önem taşır. McMillan ve Schumacher (2010) ve Bozkırlı'ya (2018) göre yöntem seçimi araştırma sürecinin her aşamasını doğrudan etkiler. Dolayısıyla eğitim araştırmalarında yöntem seçiminde hassasiyet gösterilmesi gerekir. Ancak incelenen araştırmalar bu açıdan ciddi eksiklikler taşımaktadır. Araştırma türü belirtilen araştırmaların çoğu ise betimsel ve derleme niteliğindedir. Eğitim araştırmalarında sıklıkla kullanılan deneysel desen, Boşnaklara Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan araştırmaların sadece birinde tercih edilmiştir. Deneysel desenin kullanılmasının Türkçe öğrenimi sürecinde Boşnaklara kolaylık sağlayabileceği, yaşanan problemlerin daha hızlı ve kolay bir biçimde tespitine ve çözümüne yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Seltman (2015) deneysel bulguların diğer kaynaklardan elde edilen bulgularla karşılaştırılabileceğini ifade eder. Örneğin gözlem sonucu ulaşılan bulgular deneysel araştırma ile karşılaştırılabilir.

Çalışma kapsamında incelenen araştırmaların çoğunluğunda örnekleme yönteminin bulunmadığı tespit edilmiştir. Evrenden alınan örneklemin neye göre seçildiği belli değildir. Araştırmaların ikisinde amaçlı örnekleme, ikisinde ise seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ercan (2014) yabancılara Türkçe öğretimi alanında yazılan tezlerin birçoğunda yöntem bölümünün dahi olmadığını belirtmiştir.

İncelenen araştırmalarda karma yöntemin kullanılmadığı tespit edilmiştir. Karma yöntem nicel ve nitel araştırmaları kapsamasından dolayı araştırmaları daha etkili kılabilir. Ayrıca bu yaklaşım karmaşık olguların detaylı ve derinlemesine araştırılmasında araştırmacılara kolaylık sağlar (Halcomb ve Hickman, 2015). Johnson, Onwuegbuzie ve Turner (2007) ise karma yöntemin nitel ve nicel araştırmalar ile birlikte üçüncü büyük araştırma olarak tanındığını belirtir.

İncelenen araştırmalardaki veri toplama teknikleri ele alındığında yapılan çalışmaların dokuzunun herhangi bir veri toplama tekniği barındırmadığı görülmüştür. Bilginin veri olup olmayacağına araştırmacı araştırdığı konuya, ilgisine ve bakış açısına göre karar verir (Merriam, 2013). Aynı zamanda araştırmacı veya araştırmacılar tarafından elde edilen verilere uygun veri toplama tekniğini belirleme de araştırmacı veya araştırmacıların sorumluluğundadır. Çünkü bilimsel araştırmalarda ulaşılan sonuçlar birtakım verilere dayanmak zorundadır. Aksi hâlde araştırmacılarca ifade edilenlerin bilimsel gerçekliği sorgulanmak durumunda kalacaktır. Bu nedenle eğitsel içerikli araştırmaların yöntem ve veri toplama süreçlerine azami özen gösterilmesi gerekmektedir.

Boşnaklara Türkçe öğretimi ile ilgili çalışmalar yöntem ve veri toplamaya ilişkin problemlerine bağlı olarak veri analizi bağlamında da birtakım eksiklikler barındırmaktadır. İncelenen çalışmaların çoğunluğunda herhangi bir veri analizi yöntemi kullanılmamıştır. Bununla birlikte incelenen çalışmalarda elde edilen nicel verilerin analizinde betimsel istatistik yöntemlerinin tercih edildiği görülmüştür.

İncelenen araştırmaların içeriklerine bakıldığında toplamdaki 26 araştırmanın 13 başlık altında toplanabildiği görülmüştür. Bu veri iki önemli hususa işaret etmektedir. Birincisi Boşnaklara Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan çalışmaların nicelik olarak azlığıdır. İkincisi ise yapılan çalışmaların konu olarak da çeşitlendirilmesi gerektiğidir.

Araştırmalarda sadece betimsel ya da derleme türlerini kullanmak yerine karma yaklaşım ve deneysel yaklaşım gibi türleri de kullanmak Boşnaklara Türkçe öğretimi alanına daha fazla katkı sağlayacaktır. Bunun yanında yapılacak araştırmalarda veri toplama tekniklerinin çeşitlendirilmesi, örnekleme yönteminin belirtilmesi ve verilerin hangi veri toplama tekniğine göre toplandığının ifade edilmesi araştırmaların bilimselliği açısından önemlidir.

KAYNAKLAR

- Alyılmaz, C. (2010). Türkçe öğretiminin sorunları. *Turkish Studies*, 5(3), 728-749.
Bakır, S. (2014). Türkiye'deki yabancılara Türkçe öğretim merkezleri ve Atatürk Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (Dilmer). *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 51, 435-456.

- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. DOI 10.3316/QRJ0902027.
- Bozkırlı, K. Ç. (2018). Bilimsel yazma teknikleri. *Türk Dili 2 Konuşma Yazma Sunu El Kitabı*. (ed. O. Gündüz ve T. Şimşek) içinde (s. 169-188). Ankara: Grafiker.
- Büyükkiz, K. K. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (2. Baskı). Ankara: Anı.
- Er, O., Biçer, N. & Bozkırlı, K. Ç. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(2), 51-69.
- Ercan, A. N. (2014). *Yabancılara Türkçe öğretimi üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından analizi*. 7. Uluslararası Türkçenin Eğitimi Öğretimi Kurultayı, Muğla 19-21 Haziran.
- Halcomb, E. & Hickman, L. (2015). Mixed methods research. *Nursing Standard: Promoting Excellence in Nursing Care*, 29(32), 41-47.
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J. & Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(2), 112-133.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- McMillan, J. H. & Schumacher, S. (2010). *Research in education evidence-based inquiry*. (7th Edition). Boston: Pearson.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Seltman, H. J. (2010). Experimental design and analysis, <http://www.stat.cmu.edu/~helsman/309/Book/Book.pdf> adresinden 01.3.2018 tarihinde alınmıştır.
- Sözbilir, M. & Kutu, H. (2008). Development and current status of science education research in Turkey. *Essays in Education* [Special issue], 1-22.

İncelenen araştırmalar

- Ak Başoğlu, D. ve Can, F. S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Balkanlı öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları hatalar üzerine tespitler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 10, 100-119.
- Akın, H. ve Çetin, M. (2016). Cinsiyet faktörünün yabancı dil olarak Türkçe öğrenim stratejilerine etkisi (Bosna Hersek örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 2(2), 1021-1032.
- Akın, L. (2015). Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış bir eser "Kitâb-ı Türkiyât Dili". *Dil Araştırmaları*, 16, 163-189.
- Arslan, M. (2012). Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi-öğrenimi çalışmaları. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 167-188.
- Arslan, M. (2014). The Effects of structural features of learning Turkish language as a foreign language from learners' perspective: Bosnia and Herzegovina case. *Eğitim ve Bilim*, 39, 189-200.
- Arslan, M. (2015). Türkçe ve Boşnakça isimlerde çokluğun kullanımı ve bunların Türkçe öğretimine etkileri. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(9), 169-187.
- Arslan, M. ve Kılıç, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisinin gelişiminde karşılaşılan sorunlar: Bosna Hersek Örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 169-182.
- Bayraktar, Z. ve Sümbüllü, Y. Z. (2011). Boşnaklara Türkçe öğretiminde Nasreddin Hoca fıkralarının yeri ve önemi. *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics Bildiri Kitabı*, C 1, 1384-1388.
- Boylu, E. ve Çangal, Ö. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Bosna-Hersekli öğrencilerin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 349-368.
- Çalışkan, N. ve Çangal, Ö. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: Bosna-Hersek örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 310-334.
- Çangal, Ö. (2013)? Bosna Hersekli Neden Türkçe Öğreniyor? *Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi Bildiri Kitabı II*. 177-186.
- Çetin, M., Gözcü, L. ve Özalp, K. (2016). Yabancılara Türkçe öğretiminde yazma etkinliklerine öğrencilerin bakışı (Bosna Hersek örneği). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 30, 509-521.
- Güleç, İ. ve İnce, B. (2013). Türkçe Öğrenen Yabancıların Günlük Yaşama İlişkin Kültürel Algıları Üzerine Bir Araştırma, *Sakarya University Journal of Education*, 3/3, 95-106.
- İlgar, M. ve Çangal, Ö. (2014). XV. yüzyıldan günümüze Bosna Hersek'te Türkçenin durumu ve Türkçe öğretimi çalışmaları. *Beder Journal of Humanities*, 4(2), 110-124.

- Isakovic, N. ve Arslan, M. (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinlediğini ve Okuduğunu Anlama Becerisinin Gelişimine Etki Eden Unsurların Belirlenmesi. http://sbed.basari.edu.tr/uploads/makale/mustafa_hocapdf_basariuni_128944.pdf
- Kara, M. (2013). Zenica Üniversitesi Türkoloji Bölümündeki Boşnak öğrencilerin Türkçe metin okumadaki sorunları. *Turkish Studies*, 8(4), 939-950.
- Karçiç, A. ve Çetin, M. (2015). Bosna-Hersekliilere Türkçe öğretimi bağlamında karşılaştırmalı bir çalışma: Türkçede ve Boşnakçada çatı. *Turkish Studies*, 10(15), 535-562.
- Karçiç, A. ve Çetin, M. (2015). Yabancı dil Türkçe öğreniminde konuşma becerisinin gelişimini engelleyen kaygılar üzerine (Bosna Hersek örneğinde). *Turkish Studies*, 10(11), 971-986.
- Karçiç, S. ve Arslan, M. (2015). Türk dizilerinin boşnakça anadil taşıyıcılarının yabancı dil olarak Türkçe öğrenimine etkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 179-187.
- Melanlıoğlu, D. (2016). Bosna Hersek örneğinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen çocukların dinleme alışkanlıkları. *Avrasya Etüdleri*, 50, 529-546.
- Osmanbegoviç-Baksiç, S. ve Arslan, M. (2013). Bosna Hersek'te Türkçe öğretimi ve öğrenciler açısından problemleri. *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 100-112.
- Osmanbegoviç-Baksiç, S. ve Arslan, M. (2014). Yabancı dil öğretim aracı olarak Saraybosna Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi'ndeki Türkçe-Boşnakça sözlükler. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, XIV(2), 1-16.
- Sefer, A. ve Konuk, S. (2014). Yabancı dil öğretimi açısından Türkçe ve İngilizcenin yapısal özelliklerinin karşılaştırılması - Bosna-Hersek örneği. *3rd International Conference On Language And Literature "Turkish in Europa" Tirana/Albania Proceedings Book*, v. 2, 14-28.
- Solak, E. (2011). Bosna-Hersek'te Türkçe ve Türk Dili eğitimi ile ilgili çalışmalar. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 165-174.
- Şenel, M. (2011). Bosna-Hersek'te Boşnaklara Türkçe öğretmek amacıyla yazılmış Türkçe-Boşnakça sözlükler üzerine. *3. Uluslararası Balkanlarda Sosyal Bilimler Kongresi Balkanlar için Yeni Perspektifler Bildiri Kitabı*. C 1, 271-285.
- Tok, M. ve Yığın, M. (2013). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenlerine ilişkin bir durum çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 8, 132-147.

A Descriptive Study of Research on Teaching Turkish to Bosniaks

Kürşad Çağrı BOZKIRLI
Kafkas Kafkas University, Turkey
kursad36@gmail.com

Onur ER
Kafkas University, Turkey
onurer1827@gmail.com

Citation: Bozkırlı, K.Ç., & Er, O. (2018). A Descriptive Study of Research on Teaching Turkish to Bosniaks. *E-Kafkas Journal of Educational Research*, 5(1), 1-19.

Extended Summary

Introduction: We can simply define language as a tool which enables communication among human beings. Although its function mentioned in the previous sentence is quite important, its more significant and vital characteristic is that language is the transporter, the bearer of culture. In other words, the descendants become aware of their ancestors, they acquire their ancestors' values. Then, individuals gather around common ideals and they form a nation instead of being a pile of people. In these days, Turkish language is written and spoken language in a wide geographical area from Mongolia to Serbia, from Siberia to Iraq. Turkish language is among the most widely spoken languages of 21st century since its various dialects and braches are spoken by %3 of the world population and also it is spoken in 12 million m² area by 250 million people (Bakır, 2014: 436). Being the members of the same ethnicity is not the only factor which enables the people of this wide geography to gather around the common values and concerns. Even if they don't live in the same state anymore and they are geographically distant from each other, the people of this vast geography meet in common ground as a result of being members of the same civilization.

Method: This study evaluating the studies on teaching Turkish to Bosniaks is based on a document review. In a document review procedure, printed or electronic documents are examined and evaluated systematically (Bowen, 2009). In this study, ULAKBİM and GOOGLE SCHOLAR databases were searched and 26 Turkish articles published between 2010-2016, in which teaching Turkish to Bosniaks were discussed, were determined and analyzed. The "Article Classification Form" developed by Sözbilir and Kutu (2008) was revised and used by the researchers while the articles within the scope of the research were examined. The data of the study were analyzed by the content analysis method from the qualitative data analysis methods. Content analysis is a type of analysis that is used to examine the content of any written text or document (observation, interview, official and personal document, newspaper etc.) and to reveal the results of the examination numerically or statistically (Ekiz, 2009: 77).

Findings: 22 of the investigated studies in this research did not specify the sampling method used in the research. That is, it was seen that the sampling method wasn't identified in most of the studies. It was found that no data collection tools were mentioned in some of the studies and two different data collection tools were used in two studies. In addition, quantitative data analysis methods have been used in most of the researches, and researches usually examined the effect of the structural features of the Turkic language on language learning.

Conclusion and Discussion: No research method was mentioned in most of the studies about teaching Turkish to Bosniaks. However, the method is of great importance in educational research. According to McMillan and Schumacher (2010) and Bozkırlı (2018), the choice of method directly affects each stage of the research process. Therefore, the researchers should display sensitivity in the selection of methods in educational researches. However, the investigated studies have serious deficiencies in this respect. On the other hand, most of the studies in which research methods were mentioned are descriptive and compilation. It has been determined that there is no sampling method in the majority of the studies investigated within the scope of the study. The method which the researchers employed for sampling is not certain. While purposive sampling technique was used in two of the studies, random sampling was used in another two studies. Ercan (2014) stated that there is even no method section in most of the theses written about teaching Turkish to foreigners. It has been determined that the mixed approach is not used in the investigated studies. Mixed approach can make researches more effective since it covers quantitative and qualitative techniques. This approach also provides great convenience to the researchers during the detailed and in-depth investigation of complex phenomena (Halcomb ve Hickman, 2015). Johnson, Onwuegbuzie, and Turner (2007) state that the mixed approach is recognized as the third major research

technique with qualitative and quantitative research methods. Considering the data collection techniques in the investigated studies, it was seen that nine of the studies did not have any data collection technique. A researcher thinks through his research topic, interest and point of view in order to decide whether the information will be used as data or not (Merriam, 2013).

It is also the responsibility of the researchers to determine the appropriate data collection technique to the data obtained by them. Because; the results of a scientific research have to rely on certain data.

Studies about teaching Turkish to Bosniaks have some deficiencies in the context of data analysis depending on the problems related to method and data collection. No data analysis method was used in the majority of the investigated studies. Moreover, it was found that descriptive statistics were preferred by the researchers in the analysis of the quantitative data. When the contents of the investigated studies were examined, it was seen that a total of 26 articles could be collected under 13 titles. This data points to two important issues. The first one is that the number of the studies written about teaching Turkish to Bosniaks is very low. The second one is that more studies about different topics in this field should be studied.

Using methods such as mixed approach and experimental approach instead of using only descriptive or compilation methods in researches will contribute more to the field of teaching Turkish to Bosniaks. Besides, it is important in terms of the scientificness of the researches that the data collection techniques are diversified, the sampling method is indicated and the data collection techniques are identified clearly.